

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Urto/8/2019
Identifikačné číslo spisu:	9019200034
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:9019200034.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a JUDr. Pavla Farkaša, na neverejnom zasadnutí konanom 25. septembra 2019 v Bratislave, v konaní o uznaní a výkone rozhodnutia o peňažnej sankcii, o odvolaní odsúdeného E. H. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1Ntc/7/2019 z 22. mája 2019, s následným verejným vyhlásením rozsudku 25. septembra 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 518 ods. 4 Trestného poriadku rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1Ntc/7/2019 z 22. mája 2019, z r u š u j e.

II. Podľa § 12 ods. 2 písm. d) bod 1, 3, písm. e) zák. č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov o d m i e t a uznanie a výkon rozhodnutia Okresného súdu Arad, Rumunsko, sp. zn. 498/108/2018 zo 7. novembra 2018, právoplatný 3. januára 2019, ktorým bola občanovi Slovenskej republiky - E. H., nar. XX. R. XXXX v R., trvale bytom J. XXX/X, D. - I. K., prechodne bytom F. XX, XXX XX D., Slovenská republika, uložená peňažná sankcia v celkovej výške 1.930,46 € (jedentisícdeväťstotridsať eur a štyridsaťšesť centov).

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj len „krajský súd“) rozsudkom, sp. zn. 1Ntc/7/2019 z 22. mája 2019 rozhodol tak, že podľa § 13 ods. 1 zák. č. 183/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí o peňažnej sankcii v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, rozhodnutie Okresného súdu Arad, Rumunsko, sp. zn. 498/108/2018 zo 7. novembra 2018, právoplatné 3. januára 2019, sa uznáva a vykoná na území Slovenskej republiky v časti, ktorou bol občan Slovenskej republiky E. H. uznaný za vinného z trestného činu daňového úniku podľa článku 9 ods. 1 písm. b) zák. č. 241/2005 s uplatnením článku 35 ods. 1 Trestného zákona a článku 5 Trestného zákona a článku 272 ods. 1 písm. b) zák. č. 31/1990, opätovne uplatnený článok 5 Trestného zákona na skutkovom základe, že E. H. ako správca spoločnosti I. H. N. I., nezaznamenal v účtovných dokladoch a nepriznal daňovým orgánom výnosy v hodnote 415.463,- rumunských lei získané po prevádzke činnosti hazardných hier v období 1. január 2011 - 31. marec 2011, čím spôsobil štátnemu rozpočtu škodu vo výške 66.747,- rumunských lei, čo

predstavuje daň z príjmov a E. H. bol tiež obvinený zo skutočnosti, že ako správca spoločnosti I. H. N. I. použil v osobnom záujme sumu 1.134,573 rumunských lei z pokladne spoločnosti, za čo boli E. H. uložené trovy súdneho konania vo výške 9.000,- rumunských lei, čo predstavuje 1.930,46 € (jedentisícdeväťstotridsať eur a štyridsaťšesť centov).

Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal odsúdený E. H. v zákonnej lehote odvolanie a navrhol zrušiť napadnutý rozsudok krajského súdu. V podanom odvolaní namieta, že nedal súhlas na výkon rozhodnutia rumunského súdu do iného členského štátu Európskej únie, a teda ani slovenskému súdu z dôvodu, že rumunský súd môže odovzdať výkon rozhodnutia do členského štátu len so súhlasom odsúdeného a odsúdený nesúhlasí s výkonom takéhoto rozhodnutia. V Rumunsku nebol približne 10 rokov, rumunskému jazyku nerozumie slovom ani písmom. O údajnom súdnom konaní v Rumunsku nikdy nevedel, osobne sa nezúčastnil konania a ani nikoho nikdy nespohovomocnil - nevedel o trestnom stíhaní a uznesenie o začatí trestného stíhania nebolo odsúdenému doručené. V konaní nebol o žiadnom termíne a mieste konania informovaný a nikdy neboli odsúdenému doručené žiadne predvolania a nemal nikdy žiadne informácie, konanie sa viedlo bez uplatnenia práv odsúdeného. Dôkazom je skutočnosť, že nikde sa nenachádza podpis odsúdeného a z tohto dôvodu je potrebné preveriť, či bolo odsúdenému doručené do vlastných rúk oproti podpisu uznesenie o vznesení obvinenia, uznesenie o začatí trestného stíhania, rozsudok rumunského súdu, predvolanie; je potrebné preveriť či bol odsúdený písomne poučený o všetkých právach a či boli práva odsúdeného uplatnené, či bol vypočutý k dôkazom, či na poštových doručenkách existujú podpisy odsúdeného a či takéto poštové doručanky vôbec existujú. Bol porušený článok 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a všetky práva odsúdeného obsiahnuté v tomto článku boli odsúdenému odňaté. Rozhodnutie rumunského súdu nie je právoplatné. Ako dôkaz predložil odsúdený predvolanie rumunského odvolacieho súdu na 30. mája 2019 a 27. júna 2019. Osvedčenie v slovenskom jazyku nie je osvedčením v slovenskom jazyku, ale možným prekladom rumunského osvedčenia do slovenského jazyka a ide zo strany súdu o skresľovanie skutočností a krajský súd bol povinný overiť hodnovernosť slovenských prekladov. Krajský súd nezistil skutkový stav, pretože v obsahu rozsudku rumunského súdu sa uvádzajú nepravdivé údaje vážneho charakteru. Nezákonnosť rozsudku slovenského súdu je daná v tom smere, že krajský súd rozhodol bez účasti odsúdeného a bez vyjadrenia odsúdeného. Odsúdený požiadal o právnu ochranu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, podal podnet na Európsky výbor na zabránenie mučenia a neľudského zaobchádzania či ponižovania a trestania, ako aj na Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu na zabránenie vydania odsúdeného. Odsúdený vedie riadny občiansky a rodinný život s jednou partnerkou 25 rokov. Má šesť detí, o ktoré sa stará a vedie ich k morálnemu a poctivému životu. Nepije alkoholické nápoje, nefajčí a neberie drogy.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave možnosť vyjadriť sa k podanému odvolaniu odsúdeného nevyužil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd SR“) na podklade podaného odvolania preskúmal napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie odsúdeného je dôvodné.

Prioritne Najvyšší súd SR poznamenáva, že posúdenie otázky spáchania skutku uvedeného v osvedčení, nespadá do rámca konania o uznaní a výkone rozhodnutia o uložení peňažnej sankcie vedeného v Slovenskej republike a je výlučne v kompetencii príslušných orgánov Rumunska. Konanie o uznaní a výkone rozhodnutia o uložení peňažnej sankcie realizované vecne a miestne príslušným slovenským súdom, na základe podkladov poskytnutých justičným orgánom štátu pôvodu, nie je konaním vo veci samej a v zmysle aktuálnej právnej úpravy je konaním, ktoré má verejný a písomný charakter. Neobstoí preto námietka odsúdeného, že slovenský súd konal bez vedomia odsúdeného z dôvodu, že podľa § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 183/2011 Z. z. (ďalej aj „zákon“) súd rozhodne bez zbytočného odkladu o tom, či sa rozhodnutie o peňažnej sankcii uzná a vykoná, na verejnom zasadnutí po písomnom vyjadrení prokurátora, ak ide o rozhodnutie o uznaní a výkone peňažnej sankcie, ktoré vydal súd štátu pôvodu.

Odsúdený E. H. je občanom Slovenskej republiky, na ktorej území má zároveň trvalý pobyt, a teda bola splnená podmienka uvedená v § 4 zákona č. 183/2011 Z. z.

Vo veci rozhodoval príslušný krajský súd (§ 9 ods. 2 zákona) na základe slovenského prekladu doručeného osvedčenia o vydaní rozhodnutia o peňažnej sankcii (ide o osvedčenie podľa čl. 4 Rámcového rozhodnutia Rady 2005/214/SVV z 24. februára 2005 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na peňažné sankcie).

Pokiaľ ide o otázku posudzovania trestnosti skutku, podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, Najvyšší súd SR poukazuje na to, že E. H. bol v štáte pôvodu „právoplatne“ odsúdený za protiprávne konanie - daňový únik podľa vyššie uvedených článkov právneho poriadku štátu pôvodu, čo spadá postupom podľa § 3 ods. 1 zákona pod trestný čin skrátenia dane a poistného [§ 276 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona] a trestný čin sprenevery [§ 213 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona].

Najvyšší súd SR teda znovu súhrnne len v stručnosti uvádza, že slovenské súdy nemajú právomoc v danom konaní preskúmať správnosť skutkových zistení štátu pôvodu (platí všeobecná zásada vzájomného uznávania rozhodnutí). Základným filozofickým princípom uznania cudzieho rozhodnutia je totiž zákaz preskúmavania uznávaného rozhodnutia vo veci samej, nakoľko uznávajúci súd je viazaný skutkovými zisteniami odsudzujúceho súdu a jeho právnymi závermi.

Z hľadiska dodržania procesných práv odsúdeného zo strany justičného orgánu štátu pôvodu a z toho vyplývajúce právne závery, pri posúdení procesného postupu rumunského súdu podľa právnej úpravy zák. č. 183/2011 Z. z. v trestnej veci odsúdeného E. H. a to aj z hľadiska námietok uvedených v podanom odvolaní, považuje Najvyšší súd SR za dôležité zdôrazniť nasledovné.

Podľa § 12 ods. 2 písm. d) bod 3 zákona uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii súd odmietne aj vtedy, ak z osvedčenia vyplýva, že dotknutá osoba sa osobne nezúčastnila konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia o peňažnej sankcii, okrem prípadov, keď sa v osvedčení uvádza, že dotknutá osoba v súlade s procesnými požiadavkami právneho poriadku štátu pôvodu po tom, ako sa jej doručilo rozhodnutie o peňažnej sankcii a bola výslovne poučená o práve na opravný prostriedok, na ktorom má dotknutá osoba právo zúčastniť sa a ktoré umožní opätovné preskúmanie samotnej veci, vrátane nových dôkazov, a ktorý môže viesť k zrušeniu pôvodného rozhodnutia a vydaniu nového, výslovne uviedla, že proti rozhodnutiu nepodáva opravný prostriedok v rámci príslušnej lehoty.

Podľa § 12 ods. 2 písm. e) zákona uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii súd odmietne aj vtedy, ak z osvedčenia vyplýva, že dotknutá osoba sa osobne nezúčastnila konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia o peňažnej sankcii, okrem prípadov, keď sa v osvedčení uvádza, že dotknutá osoba sa po tom, ako bola výslovne poučená o konaní a o možnosti byť osobne prítomná na tomto konaní, výslovne vzdala práva na ústne pojednávanie a výslovne uviedla, že nepodáva opravný prostriedok.

Podľa § 12 ods. 3 zákona, ak je daný dôvod na odmietnutie uznania a výkonu rozhodnutia o peňažnej sankcii podľa odseku 2, súd pred prijatím takeého rozhodnutia požiada justičný orgán štátu pôvodu o stanovisko, a ak je to potrebné, aj o bezodkladné zaslanie dodatočných informácií nevyhnutných pre svoje rozhodnutie.

Sumarizujúc obsah podaného odvolania E. H. možno konštatovať, že primárne svoju obhajobu založil na skutočnosti, že o konaní pred rumunským súdom nemal vedomosť a neboli dodržané jeho procesné práva. Odsúdený navrhol v podanom odvolaní odmietnuť rozhodnutie o peňažnej sankcii z dôvodu podľa § 12 ods. 2 zákona.

Z ustanovenia § 12 ods. 2 citovaného zákona explicitne vyplývajú taxatívne dôvody, pre ktoré musí súd obligatórne ("súd odmietne") po zistení danosti niektorého (resp. viacerých) z týchto dôvodov uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii odmietnuť pri rešpektovaní postupu podľa § 12 ods. 3 zákona, t. j. zaslaní žiadosti justičnému orgánu štátu pôvodu o stanovisko, a ak je to potrebné, aj o bezodkladné zaslanie dodatočných informácií nevyhnutných pre svoje rozhodnutie.

Z osvedčenia z 8. januára 2019 zo začiatkových možností justičným orgánom štátu pôvodu vyplýva, že

- „osoba nebola prítomná na procese, na ktorom bolo prednesené rozhodnutie“,
- „dotknutá osoba bola informovaná v súlade s právom štátu pôvodu cez zástupcu oprávneného podľa vnútroštátnych predpisov o svojom práve hájiť sa v danom prípade a o lehotách tohto právneho prostriedku“ (č. l. 2 - 12 spisu).

Najvyšší súd SR dňa 19. augusta 2019 postupom podľa § 12 ods. 3 zákona vykonal dopyt adresovaný Ministerstvu spravodlivosti Rumunsko, Národný právny smer a právna spolupráca, Bukurešť, Apolodor 17, sektor 5, na zistenie skutočnosti formou viacerých otázok, či boli dodržané procesné práva odsúdeného v zmysle § 12 ods. 2 zákona z dôvodu, že z obsahu osvedčenia nevyplývali všetky pre vec podstatné skutočnosti.

Na základe odpovede zo 4. septembra 2019 zaslanej Okresným súdom Arad zistil Najvyšší súd SR nasledovné :

- odsúdený sa nedostavil ani na jeden z termínov súdneho konania,
- odsúdený sa výslovne nevzdal práva na ústne pojednávanie,
- odsúdený sa výslovne nevzdal práva na opravný prostriedok, resp. výslovne neuviedol, že nepodáva opravný prostriedok,
- rozsudok Okresného súdu Arad, sp. zn. 498/108/2018 zo 7. novembra 2018, bol pri doručení odsúdenému zo strany rumunského súdu vrátený naspäť do spisu,
- rozsudok Okresného súdu Arad, sp. zn. 498/108/2018 zo 7. novembra 2018, sa stal právoplatný 3. januára 2019,
- odsúdený po vydaní osvedčenia z 8. januára 2019 podal odvolanie a v súčasnosti bol spis postúpený na Odvolací súd Timisoara (Rumunsko).

Najvyšší súd SR považuje za potrebné vnímať, napriek právnej pomoci ex offio zo strany rumunskej advokátky, aj nutnosť existencie podmienky (a jej splnenie vyžaduje priamo ustanovenie § 12 ods. 2 zákona bez ohľadu na existenciu právneho zástupcu [výnimkou je ustanovenie § 12 ods. 2 písm. c), ods. 2 písm. d) bod 2 zákona upravujúce právneho zástupcu]), že osoba odsúdená bola oboznámená s citovaným rozhodnutím o odsúdení a to vzhľadom na skutočnosť, že ak bolo rozhodnuté v neprítomnosti dotknutej osoby a táto sa nezúčastnila konania, muselo jej toto rozhodnutie byť určitým spôsobom aj oznámené ako aj zaručená možnosť podať proti takému rozhodnutiu opravný prostriedok a povinnosť zabezpečiť výslovne vyjadrenie odsúdeného, že proti rozhodnutiu nepodáva opravný prostriedok, čo ako vyplýva z odpovede justičného orgánu štátu pôvodu, nebolo ani v základných rysoch realizované a práva odsúdeného neboli v tomto smere dodržané [§ 12 ods. 2 písm. d), bod 3 zákona]. Rovnako ani z osvedčenia nevyplývajú skutočnosti, že by bola dotknutá osoba výslovne poučená o konaní a o možnosti byť osobne prítomná na tomto konaní, že by sa výslovne vzdala práva na ústne pojednávanie a výslovne by uviedla, že nepodáva opravný prostriedok [§ 12 ods. 2 písm. e) zákona].

Vyššie uvedené predpokladá, že dotknutá osoba musí byť o týchto právach poučená, resp. jej práva musia byť preukázateľne realizované, a v prípade absencie naplnenia akejkoľvek podmienky z nich, ktorú predvída postup podľa § 12 ods. 2 zákona, neostáva súdu nič iné, len uznanie a výkon rozhodnutia o peňažnej sankcii odmietnuť.

Z hľadiska riadneho fungovania medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach vo forme uznávaní a výkonu rozhodnutí iných členských štátov EÚ je neprípustné, aby na uznanie a výkon rozhodnutia do iného členského štátu EÚ boli zasielané rozhodnutia, ktoré sú síce formálne právoplatné tak, ako to uvádza justičný orgán štátu pôvodu zo zaslanej odpovede, ale aby sa osoba o svojom odsúdení v inom členskom štáte EÚ dozvedela až v konaní o uznaní a výkone odsudzujúceho rozsudku v jeho domovskom štáte po vydaní osvedčenia tak, ako to napokon sám konštatuje v odpovedi aj Okresný súd Arad po vykonanom dopyte, ktorý uviedol, že „po vydaní osvedčenia E. H. zaregistroval 15. apríla

2019 žiadosť o odvolanie". Práva dotknutej osoby v trestnom konaní musia byť aktívne zabezpečované štátom, ktorý dané konanie viedol (Rumunsko), nie až štátom, ktorý rozhoduje o uznaní a výkone rozhodnutia, nakoľko úlohou príslušného justičného orgánu tohto štátu (Slovenskej republiky) je posúdiť toho, či tieto práva boli v krajine justičného orgánu štátu pôvodu dodržané, resp. konštatovať ich prípadné porušenie.

Ak štát pôvodu zašle do iného členského štátu EÚ na konanie o uznaní a výkone rozhodnutie, ktoré nadobudlo „právoplatnosť a vykonateľnosť“ len na základe doručenia splnomocnencovi na doručovanie (v tomto prípade zrejme len advokátke Ana Corhei - ak vôbec) ustanoveného súdom, bez vedomia dotknutej osoby bez toho, aby bolo zo spisu zrejmé, že rozsudok bol skutočne dotknutej osobe oznámený (doručený), založí tým dôvod na odmietnutie uznania a výkonu rozhodnutia podľa čl. 7 ods. 2 písm. g) rámcového rozhodnutia 2005/214/SVV v znení rámcového rozhodnutia 2009/299/SVV, ktorým sa menia rámcové rozhodnutia 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV, ktorým sa posilňujú procesné práva osôb a podporuje uplatňovanie zásady vzájomnosti uznávania rozhodnutí na rozhodnutia vydané v súdnom konaní, ktorého sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila.

Členské štáty teda musia zabezpečiť, aby dotknuté osoby mali reálnu, nielen iluzórnu možnosť v plnom rozsahu uplatňovať svoje právo na obhajobu v pôvodnom konaní.

V posudzovanom prípade teda neboli splnené zákonom stanovené predpoklady na vydanie napadnutého rozsudku o uznaní a výkone cudzozemského rozhodnutia o peňažnej sankcii ale naopak, Najvyšší súd SR zistil a konštatuje, že sú dané dôvody na odmietnutie uznania v zmysle § 12 ods. 2 písm. d), bod 1, 3, písm. e) zákona, nakoľko z obsahu spisu je zrejmé, že: ad1) odsúdený nebol riadne (doposiaľ) - štátom pôvodu poučený o svojom práve podať opravný prostriedok a osobne sa nezúčastnil konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia o peňažnej sankcii - ktoré rozhodnutie mu doposiaľ nebolo ani oznámené a výslovne neuviedol (a logicky vzhľadom na uvedené ani tak urobiť nemohol), že nepodáva opravný prostriedok [§ 12 ods. 2 písm. d), bod 3 zákona], ad2) z osvedčenia vyplýva, že dotknutá osoba sa osobne nezúčastnila konania a je preukázané, že sa odsúdený výslovne nevzdal práva na ústne pojednávanie, výslovne neuviedol, že nepodáva opravný prostriedok a v osvedčení sa neuvádza, že dotknutá osoba bola o možnosti byť osobne prítomná na konaní výslovne poučená [§ 12 ods. 2 písm. e) zákona], ad3) vzhľadom na absenciu splnenia podmienky, že by bolo jednoznačne preukázané, že odsúdený by si bol vedomý plánovaného konania a informovaný o skutočnosti, že justičný orgán štátu pôvodu vydá rozhodnutie, ak by sa odsúdený nezúčastnil konania [§ 12 ods. 2 písm. d), bod 1 zákona].

Riadiac sa vyššie uvedenými právnymi úvahami Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.